

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 8 Kor.
 Fél évre . . . 4 "
 Negyedévre . . . 2 "
 Ez yes szám ára 20 fill.
 Előfizetési díjak a kiadó-
 hivatalba küldendőek.

BUDAFOK ÉS VIDÉKE

Hirdetési díjak:
 Egész oldal . . . 32 Kor.
 Fél oldal . . . 18 "
 Negyed oldal . . . 10 "
 Nyolczad oldal . . . 6 "
 Tizenhatod oldal . . . 3 "
 Nyilttér sora 60 fill.

T Á R S A D A L M I, K Ö Z G A Z D A S Á G I É S V E G Y E S T A R T A L M U L A P.

Megjelenik minden vasárnap

Felelős szerkesztő:
KLÉGER BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budafok, Fő-utca 119. szám.

Tűz.

1.-ső rész.

Budafok, 1901. augusztus 29.

Rövid egy hét leforgása alatt két ízben zavarta meg nyugalmunkat a vörös kakas, a vészharang rémes kongása. Istennek hála! nagyobb szerencsétlenség nélkül fojtatott el a veszély. Nagyon természetes tehát, hogy a helyi sajtónak ezen szomorú jelenséggel foglalkoznia kell.

„Istennek dicsőség — egymásnak snigség!” mondotta e helyen több mint egy év előtt községünk arany-szájú plebánosa, fölemelve lelkesítő szavát a csatlakozásra, bemutatva a maga irtózatosságában a fejünk fölött napról-napra, állandóan Demokles kardjaként függő veszélyt, föltárva és bebizonyítva gyámoltalanságunkat, sürgetve a tűzoltó egyesület sürgős, azonnali megalakítását.

Szava a pusztában kiáltó volt. Elhangzott, elenyészett . . . Azóta többször volt alkalmunk felszólamlásokat ez ügyben hallani, sőt mint tudjuk a helyhatóság tett is bizonyos lépéseket e tárgyban, de az eredmény semmi.

Feleslegesnek tartom ezúttal hangsúlyozni a tűzoltó egyesület megalakításának szükségességét, mert nem hiszem, hogy legyen józan gondolkodású, ép észjárású ember ki azt be nem látná és ne tudná. És éppen ebben a tényben van az elszomorító hiba, az önmagunk ellen elkövetett bűn. Tudjuk, érezzük, hogy helytelen,

tarthatatlan a helyzetünk, de azért Mátyás király lustájaihoz hasonlólag összetett, tétlen kezekkel szemléljük a veszélyt, hisz majd kihuzat a király..

Községünkben általános, meggyőződésszerű vélemény az, hogy a tűzoltóság hiánya egyedül az előjáróság mulasztása, s e tekintetben őt és a községi képviselő testületet terheli a felelősség. Többször és tekintélyes egyénektől halottam ezen nézet nyilvánítását. Legyen szabad e tárgyban egy kis ismertetést adni:

Egy ízben már említettem, hogy a tűzoltóság háromféle, u. m. kötelező, helyesebben kötelezett, önkényes és fizetett (városi vagy községi.)

Az első csupán az előjáróság által eszközözendő kötelező tűzoltóság összehírásából áll. Ugyanis törvényeink szerint minden 18—60 év közötti épkézláb ember tűzoltó. Ez irányban nincs panasz, mert Budafok lakossága tűzvész esetén önfeláldozó bátorságot tanusít, akár volna összehírás, akár nem. A kötelezett tűzoltóság fogalma különösen pedig működése (ha a községben nincs meg a megfelelő jóakarát) nagyon közel áll a „nesze semmi” megtestesüléséhez.

A fizetett tűzoltóság megalakításához az előjáróságnak községünkben három lényeges dologra van szüksége és pedig: 1.) pénz; 2.) pénz. 3.) pénz. Ez pedig: nincs, nincs és nincs. . . .

Szándékosan hagytam utolsó-nak a másodikat, az önkényes tűzoltóságot akkor, midőn beigazoltam

vélem, hogy az előbbi kétónél illetve bármelyik felállításánál mulasztással az előjáróságot mint hatóságot mulasztás és ebből kifolyólag felelősség nem terhelheti és jogosan nem vádolhatjuk.

Lássuk tehát a másodikat. Az „önkényes” tűzoltóság megalakításához az előjáróságnak — már magából az elnevezésből is önkényt értetőleg — édes kevés köze van, mint hatóságnak. Legfeljebb annyit tehet, hogy egy vonatkozó felhívást bocsájt ki az alakulásra, de még ennek is van bizonyos megmagyarázhatlan kényszer ize, mely mintegy kesernyessé teszi magát ezen szónak fogalmát, hogy: önkényes. Az önkény ellen fellázad az önkényes. Ily fajta felhívás pedig kibocsájtott, sőt e lap hasábjain is közölve volt, de úgy látszik az eredmény elmaradt. Nem helyes tehát a gyenge, beteg ember védekezése ez, ki midőn támolygó lépésével megbotlik és elesik, — ápolóját, kísérőjét okozza, hogy miért nem vigyázot reá?

Ki tehát a hibás, a bűnös? Megmondom . . . Mi magunk. Budafok község közönsége, társadalma, egyenként és összeségében.

Vajjon nincs e közöttünk egy ember, egy férfi, ki szavát felemelve tömörülésre alakulásra hívna föl bennünket? Hiányzanék községünkben azon egyén, ki erkölcsi és társadalmi tekintélyénél, szerencsés anyagi helyzeténél fogva élére állana a mozgalomnak; vezetője, buzdítója, lelke lenne a felhívására jelentkező kisdud csoportnak és községünk

A „Budafok és Vidéke” tárczája.

Falu végén.

Falu végén kis kunyhóban lakom én;
 Itt dajkált az édes anyám — a remény.
 Itt mosolygott rám az első napsugár,
 S vig dalával fölvidított a madár.

Ha kiálltam a kapuba, a babám
 Ajakamra csókot osztott, csók után
 Szép szeméből boldogságom ragyogott,
 S bánatomnak nem emeltem kalapot.

Mosolygott a halvány képű holdvilág,
 S ellopá az éj urának fátvólát.
 Fél szemével pislogott ki onnan is:
 Ne higyj legény a leánynak, mert hamis!

És azóta egyre húzza a cigány!
 Bánatomra jó világ jár ezután.
 Eresz alól kandikál a szobába
 S olykor-olykor rárvál a cigányra.

Falu végén kis kunyhóban lakom én;
 Nem dajkál mér se szerető, se remény!
 Ráteremték a szívemre s azután,
 Mnzszikálhat, kesereghet a cigány!

L. N.

Szeresétek szüleiteket.

Az én jó öregapám folytonosan erre figyelmeztetett bennünket, s mikor valami gyermekies csintetten érte a nebulók egyikét, vagy másikat, utánozhatatlan szeretetreméltóságával mindig tudott kitalálni valami módot, melylyel úgy-úgy ránk ijesztett, hogy hamarjában bizony még a

szél suttogásától is összerezzenünk. Különösen szokása volt, hogy mindig példabeszédekben szeretett beszélni, s a mi még legnevezetesebb, a török világ nagyon kedves témája lehetett, s bár a történetben nem valami nagy jártasságot árult el, azért mégis ő volt a falu tudósa, s addig az öreg bíró meg nem fogalmazott még egy hirdetményt sem, míg az ő bölcs tanácsát ki nem kérte. Hát egyszer ez a jó öreg kivezetett engem is a közeli erdőbe, s ott egy régi elhagyott remete-lak romjainál maga mellé ültetve, kezdte magyarázgatni, mi módon keletkezett az; ki lakott benne stb. Egyszer aztán azon vettem észre, hogy keservesen kezdek sírni. De nem is volt csoda, mert bizony olyan megható kis történet volt az, hogy még a mai napig sem tudtam elfelejteni!

Történt pedig az esemény a törökvilág legnehezebb napjaiban, mikor is a kinek valamije volt, azt bizony nem igen kürtölte világgá, hanem elrejtette házának valamely zugába, ő maga pedig élt szegényesen, nehogy fényűzése valamelyik pasának szemet szurjon, mert biztos lehetett benne hogy a következő nap már nem ő, hanem a török csengeti a fénylő aranyokat és ezüstöket. Ámde ekkor is megessett egyik-másik háznál, hogy bizony nem igen rettent vissza a veszedelemtől, hanem szabad szárnyra eresztette jó kedvét, s csak úgy mulatott mintha a haza sorsa a legjobban folyna. Ilyen volt a jó Babos Márton is, kinek a kassája ugyancsak tele volt arannyal és ezüsttel. Volt neki azonfelül egy jó nevelt fiúcskaja is, a kedves Sanyika, kit még a fuvó szélnek sem volt szabad érintenie, mert ha ezt teszi, úgy az öreg haragját kellett volna viselnie teljes életében. Tanuló nem volt, mert hát a kit a nevelő úr karjai melengtetnek, csak nem mehet azok közé a szurtos fickók közé, kik az árpa kenyér helyett is hajdina kását

ropogtatnak. Így történt azután, hogy szépecskén felnőtt, mint a jól gondozott virág, s bár nem egyszer mondták a tapasztalt szomszédok, hogy nem jó vége lesz a dolognak, Babos Márton uram egyet kanyarított bőszejü köpenyegén; elkáromolta magát amugy magyarosan, s azután rágyújtott makrapipájára és dűnyögött egész napestig. S csak akkor ébredt föl édes álmaiból, mikor a Sanyi tüzes vérü paripáját tánczoltatta egynehányszor az ablak alatt, s mikor légenyes bravúrral vágatott föl az emelet márvány lépcsőjén édes anyja ajtajáig. Volt is erre az ősi házbau dinomdánom, s nem volt a világnak olyan gyermeke, a ki jobban győzte volna a bort, kártyát, lovaglást és a hosszú hajszakat, mint Babos Sanyi.

Igen, de megdönthetetlen igazság marad az hogy az élvezet később szenvedélylyé, a szenvedély pedig kicsapongássá válik, s ha ilyenkor elmulasztjuk az atyai oktatásokat, keserűen megadjuk később ennek is az árát. Mert hiszen a ki bölcsőjétől kezdve csak jót látott, annak lelke szilárd lesz az élet küzdelmeiben, de ki az elkényeztetés rózsalánczain himbálódzik, azt erősebb és durvább kötelekek fonják körül, melyektől nem bir szabadulni a legnehezebb napokon sem, mikor már önéletereje arra utalná, hogy önmaga vegye föl a küzdelmes életharczokat.

Igy történt Sanyival is. Lassan-lassan néma lett a kastély, s a két öreg aggodalmas pillantásai elárulták, hogy valami nagyon búsíthatja lelküket. Nem szóltak ugyan egy szót sem, de szemrehányó tekintetük eléggé visszatükrözték a benső rettenetes háborgását. Minden kis zörejre fölriadtak, mert attól tartott a fölzaklatott lelkiismeret, hogy most sujt le az Isten ítélő keze; azért remegett, mert tolvajok törnek az ősi kunyhóra, s a megkuporgatott kincseket prédára szórják szét a mohó emberek között. Hej pedig az

történetében hallhatatlanná, örök emléküvé tenné nevét?

Ha nincs, úgy megérdemeljük a csapást, de én hiszem, én tudom, hogy van, vannak.

Mi kell a megalakuláshoz? Első sorban egy iv papir és azon minél több aláírás. A többi magától jön, Elő tehát azzal az iv papirossal! Periculum in mora!

K.

H I R E K.

— **Tüzesetek.** Megdőbentően gyors egymásután való két tüzesetről kell községünkben beszámolnunk.

E hó 24-én éjjel 1/2 11—12 óra között Huszár Károlyné szül: Benkó Teréz felső-sas utcai 12 sz. házáat hamvasztotta el az eddig még ismeretlen, ki nem derített okból keletkezett tűz. Hogy a veszedelem nagyobb mérvet nem öltött, az csak a teljes szélesendnek volt köszönhető. Említésre méltó, hogy éjjeli őri szolgálatunk annyira kezdetleges, hogy a harang félreveretéséről — bár a tűzvész javában pusztított — senki nem gondoskodott. A tűz okának kiderítése tárgyában a vizsgálat folyik.

Majdnem a csodával határos kedvező körülmények mentették meg községünket, különösen pedig ifj. Simon József helybeli kereskedőt a nagyobb károsodástól. F. hó 28-án kátrányt akarván fejteni úgy reggel 7 óra tájban, beküldötte a pinczébe segédjét a munka teljesítése végett. Hogy-hogy nem, de bizonyára vigyázatlanságból a sötét pinczébe levitt gyergyától a kátrány tüzet fogott, mire a segéd kiabálására lefutott ifj. Simon József tulajdonos és kocsisa, eleinte homokkal próbálták a tüzet elfojtani. Ez azonban nem sikerült, sőt tüzet fogott a kátrányos hordó is és elégvén a farész az égő kátrány szét futott. A veszedelem nőttön nőtt, mert a pinczében benzines és petroleumos hordók is voltak raktározva. A pinczéből kitóduló füst és a zaj rövid időn hozta, a segítséget s megkezdődött a nehéz munka, mit végtelenül megnehezített a szétfolyt kátrány lángtengere. A legnagyobb erőfeszítés mellett sikerült mégis a benzines hor-

a lelkiismeret másért zakatolt! Tudta az már jól, hogy a kassa ürül, melyet pedig nem is tolvajok, hanem a ház egyetlen szülőltje rak zsebre s viszi a tivornya és bűn tanyájába!

Ime most vágtat e megvadult gyermek! Zsebjei csak úgy duzzadnak az aranytól, s néz-zétek csak! az a szegény féllábbú koldus hogyan esdekel! hogyan rimáncodik az árva gyermek, hogy csak egy rozsdás krajczárral is megkönyörüljön rajta! S ime vágtat a büszke mén! a koldust a proba rántja, s a vértócsa eléggé mutatja az irgalmatlan embert kegyetlenségét!

Mit törődik ő azzal, hogy az a fekete holló ott károg feje fölött! Mit neki a villám! Büszkébb ő a fürgetegnél is, mert hiszen a város leggazdagabb embere az apja, s addig nem nyughatik le a nap, míg ő meg nem mutatja az emberiségnek, hogy kivüle nincs más ember széles e világon! — Oda megy a hol senki sem várja de a hol szívesen nyit neki utat szegény és gazdag egyaránt? Oda, hol sárban fetreng az erény hol lábbal tapossák a szent érzelmeket, hol csak vigadni szokás és a szomorúság keserű alakjait nem ismerik! Oda rohan, hol csak lefelé vezet út, de honnan a magasba újra följutni a legküzdelmesebb munka után is alig sikerül?

Játékra készenáll a diszes társaság. Még csak ő hiányzott, s míg e vig ficzko meg nem jelenik addig nincs mit keresniök, mert hiszen ők semmik e dúsgazdag czimbora mellett, ki mindnyájuk szívét birja, ki bőkezű a bűnben, s fősvény az erényben!

Folyt köv.

dót kihuzni, s a pinczenyilásokon kellő mennyiséggel beszivattyuzott vízzel a tüzet 9 óra felé elfojtani. Hagenmacher Henrik ur jól szervezett gyári tűzoltósága mindkét tüzesetnél elismerésre méltó áldozatkészséget tanusított.

Megemlítjük, hogy a fenti tüzesetekből kifolyólag Francois Lajos helybeli pezsgőgyáros ur egy levelet intézett a községi elöljárósághoz, illetve a képviselő testülethez, melyben a tűzoltó egyesület mielőbbi megalakítását kéri. Levelében különbséget tesz tűzoltók és tűzoltó mentők között. Nézete szerint az előbbi a nagyobb helybeli cézgek által adandó egy-két ember csoportjából kerülne ki, s nyernének rendszeres tűzoltási oktatást. A tulajdonképeni tűzoltást tehát ezek végeznék. A tűzoltó mentők hatásköre csupán a ténymentésre és a rend fenntartására vonatkoznék. A beadvány valószínűleg a legközelebbi képviselőtestületi gyűlésen fog tárgyalatni.

— **Lajos napja.** A dalárda és elnöke közötti kölesönös ragaszkodásnak megható nyilvánulása volt tapasztalható e napon. A budafoki dalárda, e szép reményre jogosító fiataltestület lepte meg e hó 24-én este szeretett elnökét Francois Lajost. Csenedben tömörült 9—10 óra között az ünnepelt házában a daltestület, s az est csöndjében kellemesen hangzott föl az első üdvözlő dal, jól kiszámított kedves meglepetést okozva a vendégei körében vacsorázó házi urnak. A dal és a megérdemelt taps elhangzása után Bossányi Gusztáv a dalárdának nem kevésbé közszeretnek örvendő elnöke, rövid, lelkes szavakban tolmácsolta a dalárdának elnöke iránt érzett ragaszkodása és szeretetét, átadva ennek jelül az elnök részére a daltestület működő tagjainak közadományából beszerzett dalegyleti díszjelvényt. Főlesendült az „Éljen soká...” őszinte szívből jövő dallama, mire a megtisztelt az időközben kibontott egyesületi zászló lobogója alatt meghatott szavakban mondott köszönetet „daltestvéreinek” és biztosította őket szeretetéről és telhető jóindulatú támogatásáról.

Majd meghívta a jelenlevőket s a társaság a legjobb kedélyben volt a vendégszerető házi körben és már-már megindult a hivatalos és nem hivatalos, a hivatott és hivatatlan tósztok áradata, midőn a vészes „tűz! tűz!” kiáltás szétzavarta a kedélyes társaság további együttlétét.

— **Tűz Pátyon.** f. hó 25-én éjjel 11 óra előtt harang kongás zavarta fel, az alvókat. Végig hangzott a falun a rémes kiáltás „tűzvan!” A felriadt lakosok első ijedségük után gyorsan oltáshoz fogtak, sajnos azonban nem lehetett az egész község levő házat megmeníteni, így aztán Czigány István házából Polgár Sándor háza is tüzet fogott, s az egész tetők a padláson levő mindenfélével elégett.

A tűz okáról biztos tudomás nincs, de azt állítják, hogy gyujtogatás. Sőt a gyujtogató oly lelketlen gazembernek látszik lenni, mert állítás szerint Czigány Istvánra rákötözte az ajtót, hogy ki ne jöhessen senki a házból. Ajánljuk ez esetet a csendőrség figyelmébe.

— **A vidéki nyomdaipar fellendülése.** Széll Kalmán miniszterelnök üdvös intézkedést tett a vidéki nyomdaipar érdekében. A vidéki államhivatalok nyomtatvány szükségleteiket ugyanis eddig a központi nyomdából fedezték, a mi a vidéki nyomdász-iparosok anyagi érdekeit sértette, mert elesetek a szállítási részesedéstől, mivel a kormány kizárólag a fővárosi nyomdák által készítette el szükségletét. Széll Kalmán miniszterelnök most elrendelte, hogy a vidéki államhivatalok nyomtatvány-szükségleteiket ezen a helyszínen készíttessék el. Ezen ép oly üdvös, mint igazságos rendelettel lapunk nyomdájára nagy haszon hárul, mert most már biztosra vehetjük, hogy a hivatalok mind itt a helyszínen fogják készíttetni nyomtatvány-szükségleteiket, de másrészt az is bizonyos, hogy nyomdánknek jelenlegi derek kezelői hivatalaink igényeinek minden tekintetben meg fognak felelni.

— **Képviselői beszámoló.** Földváry Mihály kerületünk országgyűlési képviselője mint értesülünk e hó közepén tartandja beszámoló beszédét a kerület egyes nagyobb községeiben, s így minden valószínűség szerint Budafokon is.

— **Községi ülés.** Budafok nagyközség képviselő testülete a folyó évi augusztus hó 27-ik napján a község ház tanácstermében ülést tartott melynek eredménye a következő: 1) A fiúiskola épületének állami iskola célokra való átadása tárgyában. Az ezen tárgybani községi ülés határnapjaul az 1886. évi XXII. t. cz. 110. §-a alapján a f. év szeptember 27-ike tüzetik ki. 2) Eberhardt Vilmos kérvénye, csatorna tervek bemutatása tárgyában. A kérvény azon utasítással adatik vissza, hogy ahhoz csatolandók lesznek az érdekeltek által aláírandó kötelező nyilatkozatok. 3) özvegy Braun Jánosné szegény ügye. Az előjárásnak azzal adatik ki, hogy a szükséghez képest saját hatáskörében intézkedjek. 4) ifj. Wagner Ferenc kérvénye fizetésének felélése tárgyában. F. évi szeptember 1-től kezdődőleg fizetése évi 400 K-val emeltetni határozott. 5) néhai Hanzmann Péter árváinak segélyezése. Azonos határozat hozott a 3-ik pont alattival.

— **Titokzatos fürdés.** Mult vasárnap azaz 25-én a Duna partján egy körülbelül 65—70 évesnek látszó embert, találtak az arra járók, teljesen vizes ruhákkal és úgy látszott, hogy már halott. A gyorsan oda hívott orvos azonban életre keltette és kocsit hozatva a község házára vitette, hol is annyira magához tért, hogy sikerült hozzá tartozói nevét megtudni, kik is az előjáróságtól telephonice nyert értesítés után rögtön megérkeztek és így már biztosan megállapították hogy az illető Glasz József budapesti Koronahereceg utcai, szijgyártó mester. Még 23-án este ment el otthonról és azóta életjelt magáról nem adott, míg rá nem akadtak. Zsebében volt 35 korona 20 fillért és egy ezüst zseborát az előjáróság hozzátartozóinak átszolgáltatta. Arról, hogy miként került a vízbe és abból ki. semmi felvilágosítást nem tudott adni. Valószínűleg ittas állapotában.

„Vasárnapi levél.”

Legutóbbi levelemben Siófokra tett tanulmányutamról emlékeztem meg. A tanulmányutaknak két nevezetes mozzanatuk van: az egyik az, hogy az ember másnak a költségén egy ideig jól kimulatja magát, a másik az, hogy köszönet fejében az útról egy tanulmányt ír — innen a »tanulmányut« elnevezés — melyet aztán a papirkosárba dobnak. Így járt az a tanulmány is, mit a négy tanulmányutas észleletei alapján a martonvásári tűzoltóságról írtam. A papirkosárba dobták, föléje ültették a legsúlyosabb jegyzőt, Perényi Endrét, hogy onnan — eget kérve — valahogy ki ne szabadulhasson. Így esett meg aztán, hogy még mindig nincs tűzoltóságunk, hogy porrá és hamuvá égett egy jó atyafi viskója, minket pedig kedvelt dalosokat és dalkedvelőket elugrasztottak egy pezsgős vigságtól, a mi nagy dolog. Nagy dolog, mondom, mert hiába reménykednek az optimisták, hogy hiszen közeledik a választás, lesz pezsgő rogyásig, alaposan csalódnak, mert törvény, jog és igazság szerint pezsgős vacsora és adománylevél többé nem illeti őket. Nehéz idők ezek, melyek az ujonnan felkapott természeti gyógymódoknak felette kedveznek. A Duna partján sétálva egész csoportokat láthatsz, melyek hideg folyam fürdők, szabad levegő és éltető nap sugarral edzik idegzetüket, hogy elég erős legyen fentnevezett családkekek nélkül választani. Egyesek, kik nem tudnak szakítani a multtal, illetve a pezsgővel egy tombolán török a fejüket, hol jó budafoki szokás szerint pezsgő nyeresémtárgyak fognak potyogni. Budafok szépséges hölgyei már tárgyalnak is a jegyárutítás apró cselofogásairól, a mely tárgyalás kissé nehézkesen ment. Az utóbbi időben az érintkezés Budafok nagy távolságai miatt ugyanis megszakadt és így a telephon hálózatot kellett előbb kibővíteni. Telephon, te isten áldotta találmány, mennyire is megkönnyítet a maikor gyermekének a megélhetést,

képmutatáskodhatik képmutatás nélkül, hazudozhatik pirulás nélkül mindaddig míg az irigy telephonos kisasszony az erkölcsök szigorú öre közbé nem kiállt: »tetszik még alakoskodni?» Sajnos legtöbbször a válasz: tetszik még! Budafokon pedig mindig tetszik. Oly édesek hozzád mint a hymettusi méz, hátad mögött pedig irgalmatlanul elverik rajtad a port.

A keserű orvosságot ostyában szokás bevenni, ez esetben fordítva tégy, az ilyen édes mézes-mázos embereket vedd be ostyával, az óvatosságnak, az elővigyázatosságnak ostyájával burkoltan.

dr.

Közgazdaság.

3152.

M. kir. földmivelésügyi minister kiadványa.

1901.

Rövid utmutatás a gabonafutrinka ellen való védekezésre.

A mely földben árpa után azonnal búzát termesztene, vagy a hol az árpatarló közelébe buzavetés kerül, ott a buzavetés ősszel saját-szerű módon pusztul. A kikelt vetésen eleinte csak az látszik, hogy a kikelt szálok száma egyre fogy; későbbben, vagy még inkább tavasszal, a mikor a vetés jobban megsásosodott és meg is bokrosodott, a búzató nem pusztul el, helyén maradt, de sása a föld színéig le van foszlatva, mint a hogyan az egér szétfoszlatja, puhára rágesálja a fészkebe hordott szalmát. Az így tönkre tett sásu bokorból ha e baj még ősszel vagy tavasszal a szárbaindulás előtt érte, rendszeren semmi sem lesz mert egészen kivész; de ha csak szárbaindulás után éri, akkor még fejlesz valamelyes szarát és hozhat némi kalászt is.

E baj igen gyakori és okozója a gabonafutrinka (*Zabrus gibbus* Fab., vagy másképp *Zabrus tenebrioides* Goetz.) A gabonafutrinka megeszi ugyan a rovarok kisebb-nagyobb lárváit is, de inkább szereti a növényi táplálékot, még pedig bogár korában legszívesebben az érederő árpakalász tejes szemét, lárvá korában bármely gabonanemű sását.

E kártékony bogár ugyanis már akkor jelentkezik, a mikor az árpa kalásza az érés kezdetén van. Mint igazi gonosztevő csak éjente lepi el az árpaszálat és kapaszkodik bele a kalászába, hogy kiegészze az útjába kerülő puha szemeket: némelyiket tisztára megeszi, míg a legtöbbjét csak megrágja, de ezzel annyira tönkre teszi azt, hogy abból már csak hitvány ocsu lesz.

Ez a kártevő bogár nem nagy, akkora mint egy középszerű fekete babszem (másfél centiméter hosszú) és akkora vastag, mint a libatol csévéje. Fényes fekete, alul barnás-fekete. Fejét rendszeren lehorgasztva tartja.

E bogár gyakori egész nyáron át és ha a puha árpaszem vagy egyéb gabonanemű szeme elfogyott, hernyóval és egyéb rovarral él. Nappal a földbe bujik, vagy kövek és rögök alatt tanyázik.

Ha az árpa a földről elkerült és tarlója kizöldült, vagy ha közelben másféle gabonatarlóra is akad, akkor a gabonafutrinka odahúzódik és tojását az egyes zöldülő tövekhez közel, de sekélyen a föld alá tojja. Több tojást tojik és minthogy a bogár az egymás mellett levő töveket mind fölkeresi és rendszeren mind-egyik mellé egy-egy tojást helyez: innen következik, hogy a bogár későbbi kártétele, amelyet a tojásból kikelt lárvája okoz, szintén

foltonkint fog mutatkozni. A föld alá helyezett tojásból nemsokára kikel a kis lárvá, a mely a hozzá legközelebb eső gabonatóhoz telepszik és mellette buvóhelvül a földbe kis aknát (esővet) váj. Ebben, a földbe meredeken vezető aknában tanyázik a gabonafutrinka lárvája nappal és csak éjjel jön a föld színére, hogy a gabonató egyik sását a földre lehuzza és táplálkozzék belőle. Ha a sás még igen gyöngye akkor alig hagy meg belőle valamit de ha már öregebb, rostosabb, akkor csak a rostközi puhább részét szedegeti ki míg a rostokat összegyürve („összeesősárolva“) meghagyja. Ha a lehuzott szállal így elbánt, akkor lehuzza egymásután a többi és velők is úgy bánik el, mint az előbbivel.

Ha pedig elfogyott a tő valamennyi sása, akkor a gabonafutrinka lárvája, vagy mint egyik-másik helyen mondani szokás, a „esősároló“, egy gabonatóval odébb áll és melléje letelepedve tönkre teszi azt is.

Igy él a gabonafutrinka lárvája eleinte a tarlón. Ha azt feltörik, akkor addig, míg ismét zöld gabonát nem kap, rovarokkal és egyébvel él, de ha akár a feltört árpatarlóba, akár a tarló mellett lévő földbe vetett buza kikelt, akkor a esősároló ennek meg neki és vele is úgy bánik, mint előbb láttuk. Az árpatarlóba vetett búzában foltonkint fog jelentkezni; ellenben az árpatarló melletti buzatarlón leginkább az árpatarló felé eső szélek mentén látható, mert a esősároló ott vándorol be. S ez a magyarázata annak, hogy az árpatarlóba, vagy a melléje vetett őszi buzavetés miért pusztul.

E esősároló, a gabonafutrinka lárvája, teljesen megnőtt korában majdnem kétszer akkora hosszú, mint a bogara, de felével vékonyabb. Feje barna, hátát (a nyakát is beleértve) hosszában tizenkét tojásdad alakú és szintén barnaszínű paizsoeska fedi, a mely azon módon kisebbedik, mint a hogyan egyre kisebbednek a esősárolónak egyes testszészelyvényei. A esősároló ugyanis a feje táján a legszívesebben, holott teste vége felé kissé vékonyodik. A test alsó vége fehéres szlú.

A esősároló pusztító munkája csak nagy télen szünetel, a mikor a föld fagyott; de enyhe napokon még télen is „esősárol“-ja a vetést. Tavasszal, a mikor ő maga is megnőtt, még nagyobb és szembeötlőbb mértékben pusztít és pusztítását majdnem május elejéig, közepéig folytatja. Kártékony volta azonban csak addig tart, a míg a vetés szárbá nem indul, tehát a míg meg nem erősödik annyira

hogy sását a esősároló nem éri el, vagy már nem bír vele. Ilyenkor, ha teljes kifejlődéseig még szüksége volna némi táplálékra, csak azzal a sással él, a mely közel esik a föld színéhez. De ezzel már nem tesz nagyobb kárt.

A megnőtt esősároló földbe húzódik, ott bebábozódik és mikor a gabonaneműek szeme megduzzadt és tejesedni kezd, akkor már mint teljesen kifejlődött bogár a föld színére kerül, hogy kártételeit itt újra úgy kezdje meg, mint ezt már előbb láttuk.

A gabonafutrinka kártétele helylyel-közzel igen nagy lehet. A hol nagyon is szokásos, hogy búzát árpa után vessenek, vagy a hol a buza az árpa mellé kerül, ott nemcsak száz, hanem ezer holdnyi buzavetés is tönkre mehet. Ezt a szomorú tapasztalatot éppen hazánkban szereztük, kivált azokon a helyeken, a hol az árpa termesztése újabban szép virágzásnak indult. Ilyen helyen nagy kárt tesz a gabonafutrinka az árpában is, de az utána következő őszi vetésben is.

Folyt. köv.

Nyilt tér.*)

Köszönetnyilvánítás.

A folyó hó 28-án üzletem pince helyiségében történt tűz eset alkalmával tanusított segély nyújtás — és mentési munkálatokért, — miután az abban résztvevőknek külön-külön lehetetlen, hogy irántam tanusított szíves-ségükért hálámat nyilváníthassam, fogadják ez uton — különösen — Czermann József községi bíró, François Lajos, François Cásár, id. Riegler Ferencz, Riegler Gyula, Oberding Antal, Fleck Lipót, Szücs Károly, Jankó János, ifj. Kuhn Károly, Kuhn Lipót urak, a m. kir. esendőség és az ifj. Haggenmacher Henrik ur kivonult tűzoltósága, de főleg ifj. Haggenmacher Henrik ur aki is szíves volt mentésemre úgy tűzoltóságát kirendelni, valamint feeskedőjét felszereléssel együtt átengedni, s ép úgy az általam megnevezni nem tudó s az oltásnál résztvevő közönség is, ez uton szívből eredő leghálásabb köszönetemet.

Isten óvja meg mindnyájukat ilyen veszedelemtől.

Budafok, 1901. aug. 29.

kész tisztelő hívük
ifj. Simon József.

*E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Eladó.

1500 hektoliter raktár (Lager) és szállító (Transport) hordó továbbá egy hordószállító koesi (Geigelwagen), egy kerék- és egy emelő szivattyú tömlőkkel együtt egy legjobb rendszerű dugaszoló gép, egy tizedes mérleg, valamint egy nagy réz üst.

Kiadó a Budafokon Török-utca 12. szám alatt levő pince helyiség.

Bővebb felvilágosítást ad: HEIN L. tulajdonos, Budapest, V., Báthory-utca 18. szám alatt levő lakásán naponként déli 12—2 óra között, Budafokon pedig hétfőn és pénteken délelőtt.

Budafok és Vidéke Takarékpénztár

részvénytársaság.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyv és folyó (cheque) zámlára.

Nyujt kölesönöket váltóra, kötelezvényekre, előleget értékpapírokra.

Vesz és elad értékpapírokat sorsjegyeket (részletfizetésre is) arany és ezüst pénzeket.

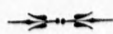
Korona-betét osztály heti befizetéssel.

A TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG FŐÜGYNÖKSÉGE.

Rosenberg Jg. utóda

WIGNER

bőrkereskedése és czipőfelsőrész-gyára
BUDAPEST, IX., Soroksári-utca 18.

Nagy választék

CZIPŐ-FELSŐRÉSZEK BEN.

Mindenféle

kül- és belföldi bőrárak czipészkelek

férfi- és női czipészek részére

a legolcsóbb áron állandóan raktáron vannak.

Legolcsóbb bevásárlási forrás Budapesten.

Megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

A szétküldés utánvétellel történik.

Megrendelésnél sziveskedjék nevét, lakását és az utolsó postát pontosan megadni.

Reklamációk csak 8 napon belül fogadtnak el, meg nem felelő árak pedig díjmentesen visszavételnek.

Kívánatra árjegyzék ingyen.

Most jelent meg! Szent-Margitsziget hajdan és most

czimü *illusztrált* mű.

Irta: OSVÁTH GYULA.

A könyv tartalomjegyzéke:

I-ső rész. Bevezető rész. — II-ik rész A római hódítás előtti és utáni idő a magyarok bejöveteleig. III-ik rész Magyarok bejövetele utáni idő a jelen korig. — IV-ik rész 1. Boldog Margit. 2. V-ik rész István király és Erzsébet nevű apáca leányának feltalált sírja és ereklyéi. — V-ik rész 1. Kertészet. 2. József nádor. 3. Arany János tölgyei. — VI-ik rész 1. Szerzetrendek. 2. Kolostorok az árpád-házi királyok alatt a) a premontrai szerzetes kanonokoknak Szt.-Mihály arkangyalról nevezett prépostsága és egyháza; b) domonkosrendű apácák „Boldogasszony” tiszteletére szentelt temploma és kolostora; c) domonkosrendű szerzetesek egyháza és kolostora; d) Szent-Ferenc-rendű szerzetesek egyháza és kolostora; e) Szent-János vitézek vagy keresztetek vára és kolostora; f) cisztercita szerzetrend apátsága és egyháza. 3. Egyéb régi épületek és pedig: a) esztergomi érsekek várszerűen erősített tornyos kastélya; b) pesti polgárok háza; c) Imre király, illetőleg IV. Béla palotája; d) Szt.-Pál falu — VII-ik rész Fürdő. 1. Földtani viszonyok. 2. Hőforrások. Szent-Margitsziget mint gyógyfürdő. (ismertette a Kneip-féle vízkúra és a sziget mint klimatikus gyógyhely). — VIII-ik rész Közlekedés. 1. hid. 2. gőzhajók. — IX-ik rész Hasznos udvalók. — X-ik rész Befejező rész.

Ára füzve 2 korona. Diszpeldány 5 korona.

Kapható a szigeten: a szállodák portásainál, a dohánytözsdékben, a fürdőpénztárnál és a gyógyforrásnál.

Diszoklevél:

Liszaon 1890.

Bordeaux 1896.

Páris 1896.

Francia pezsgőbor gyárosok

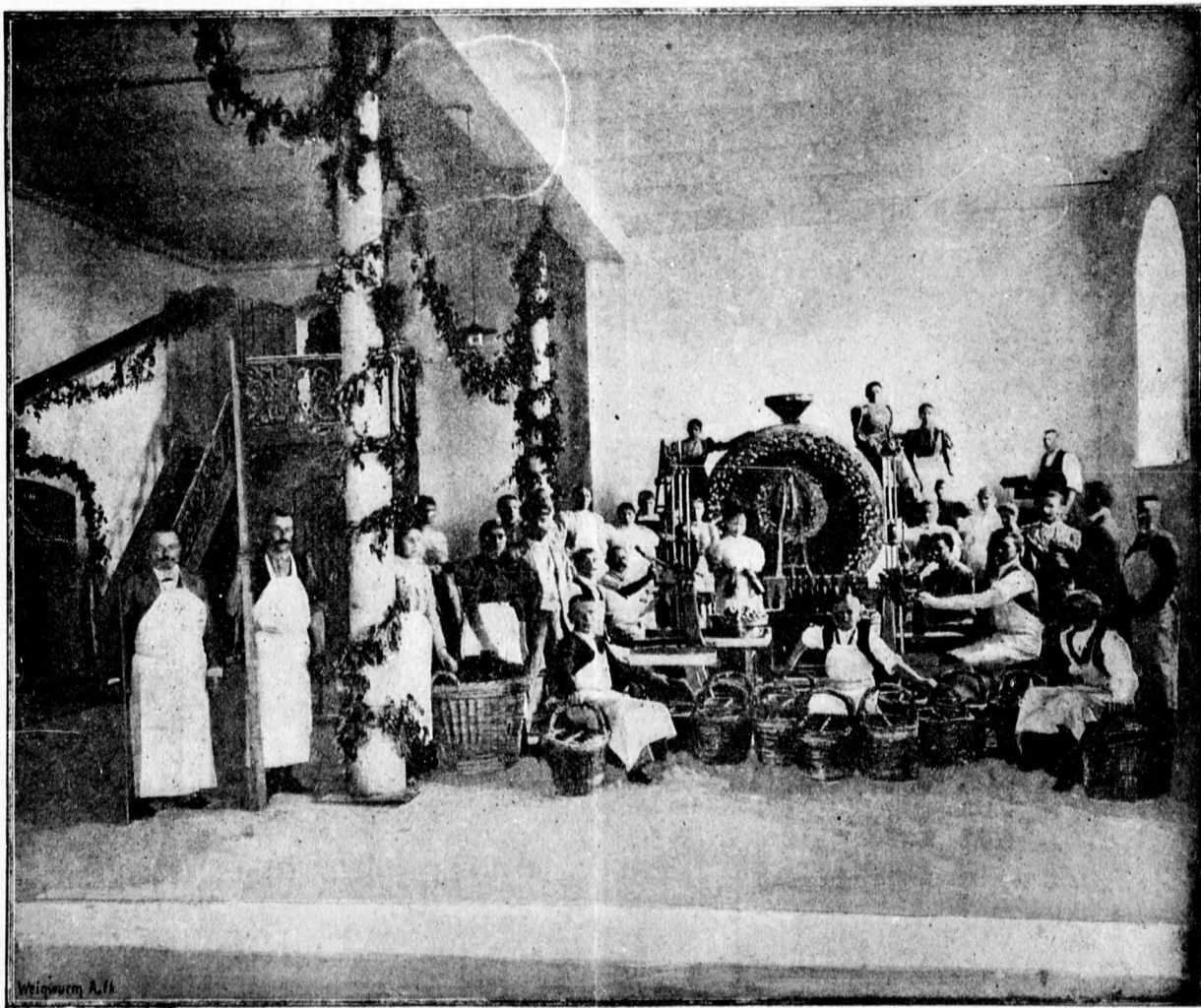
FRANÇOIS LAJOS és Tsa

császári és királyi udvari szállítók

Fülöp Szász Coburg Gothai Herczeg Ő Fensége szállítói.

BUDAFOK (PROMONTOR.)

Aranyérmek
elsőrangú kitüntetések:
Páris, Nizza, Temesvár,
Antwerpen, Budapest,
Marseille, Brüssel, Bécs.

Töltési ünnepély a présházban.